

**Gradovi i regioni:
Pakt za zaustavljanje seksualnog
nasilja
nad djecom**

Doprinos Kongresa
kampanji Savjeta Evrope
JEDNO od PET

koju je usvojio Sekretarijat Kongresa 14. septembra 2012. godine

Priprema za štampu: Kongres lokalnih i regionalnih vlasti
Savjeta Evrope
Izdanje: februar 2012. godine

Sadržaj

Predstavljanje Pakta	5
Čime se bavi Pakt?	5
Zbog čega treba da budu uključene regionalne vlasti?	5
Što predlaže Kongres?	6
Što Kongres Savjeta Evrope želi od lokalnih i regionalnih vlasti?	7
Što je zapravo Pakt gradova i regiona za zaustavljanje seksualnog nasilja nad djecom?	8
Što sve obuvata priključivanje Paktu?	9
Ko su najznačajniji partneri?	9
Što je to pristup četiri aspekta?	10
Četiri aspekta borbe protiv seksualnog zlostavljanja djece: Sprečavanje	10
Četiri aspekta borbe protiv seksualnog zlostavljanja djece: Zaštita	16
Četiri aspekta borbe protiv seksualnog zlostavljanja djece: Krivično gonjenje	18
Četiri aspekta borbe protiv seksualnog zlostavljanja djece: Učešće	19
Koje konkretne radnje se mogu preduzeti na regionalnom nivou?	19
Kako će ovaj Pakt funkcionisati u praksi?	20
Internet "platforma" za registrovanje podrške Paktu	20
Podsjetnik za djelovanje lokalnih i regionalnih vlasti	21
Sprečavanje	21
Dokumenti i Internet izvori	23

Predstavljanje Pakta

Čime se bavi Pakt?

Raspoloživi podaci pokazuju da je [otprilike jedno od petoro djece](#) u Evropi žrtva neke vrste seksualnog nasilja, jednog od najtežih oblika nasilja nad djecom. Seksualno nasilje može imati više oblika, uključujući incest, pornografiju, prostituciju, trgovinu ljudima, korupciju, podvođenje preko interneta, seksualno iskorišćavanje ili seksualno zlostavljanje. Svi oni mogu da izazovu i izazivaju teka oštećenja duševnog i fizičkog zdravlja djece. Posljedice seksualnog zlostavljanja prate djecu kroz cijeli život - život koji se iz prve ruke često opisuje kao život pun skrivene tuge i bola.

2010. godine Savjet Evrope pokrenuo je kampanju za rješavanje problema seksualnog nasilja nad djecom. Ova kampanja, koja nosi naziv JEDNO od PET da bi se istakle dimenzije samog problema, ima za cilj da podspješi potpisivanje, ratifikaciju i sprovođenje [Konvencije Savjeta Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja](#) (u daljem tekstu "Konvencija iz Lanzarotea"); i da djeci, njihovim porodicama/starateljima i društvu u cjelini obezbijedi znanje i instrumente da se spriječi seksualno nasilje i zlostavljanje i da se djeca od njega zaštite, čime se podiže i svijest o tome koliko je ono zastupljeno.

Zbog čega treba da budu uključene regionalne vlasti?

Lokalne i regionalne vlasti imaju odgovornost da čuvaju i promovišu bezbjednost i dobrobit djece i mladih koji žive na njihovom području i da to rade zajedno sa partnerima iz trećeg sektora, javnih organizacijama i privatnog sektora. Ovim

pojavama treba pristupiti iz četiri pravca - i raditi na četiri aspekta - prevenciji, zaštiti, krivičnom gonjenju i učešću. Izazov koji stoji pred evropskim gradovima i regionima kada se bave slučajevima seksualnog nasilja i zlostavljanja djece jeste kako podići svijest o ovim pojavama, kako pripremiti i sprovesti akcione planove i strategije koje će biti bazirane u zajednici a koje će se baviti sa pomenuta četiri aspekta rješavanja problema i kako investirait u bolje službe i usluge za te potrebe. Sve službe i radnje moraju poštovati dječja prava i na prvo mjesto stavljati interes djeteta, te omogućiti da se čuje dječji glas da bi se na lokalnom nivou moglo pružati upravo ono što je djeci i porodicama potrebno da bi se zaustavilo seksualno nasilje i seksualno zlostavljanje. A počinioci se moraju izvesti pred lice pravde.

Što predlaže Kongres?

Za rad na lokalnim i regionalnim dimenzijama kampanje JEDNO od PET, Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Savjeta Evrope usvojio je Strateški akcioni plan, čiji su konkretni ciljevi sljedeći:

1. da se podigne svijest kod članova Kongresa, lokalnih i regionalnih vlasti, udruženja lokalnih i regionalnih vlasti i drugih partnera na koje je usmjerena kampanja;
2. da se pri kreiranju struktura i mehanizama za zaštitu djece od svih oblika nasilja promoviše korišćenje pravnih standarda i instrumenata Savjeta Evrope (Konvencija iz Lanzarotea i Smjernice za pravosuđe po mjeri djeteta);
3. da se podstaknu lokalne i regionalne vlasti da pokreću kampanje, osmišljavaju instrumente za podizanje svijesti o potrebi sprečavanja seksualnog nasilja nad djecom, a naročito da distribuiraju i donose materijale za sprovođenje kampanje za podizanje svijesti (*Pravilo donjeg*

veša) kako bi se pomoglo roditeljima i starateljima da razgovaraju sa djecom o seksualnom nasilju na način koji je po mjeri djeteta;

4. da se promoviše multi-sektorski pristup i da se podstiču lokalne i regionalne vlasti da osmisle koordinirane multi-disciplinarne strukture, procese i mehanizme za rad na rješavanju problema seksualnog nasilja nad djecom;
5. da se razvija kultura u kojoj su gradovi i regioni više po mjeri djeteta i da se djeci i mladima omogući da smisleno učestvuju u izgradnji bezbjednih zajednica bez seksualnog nasilja.

Što Kongres Savjeta Evrope želi od lokalnih i regionalnih vlasti?

Čini se da je djelovanje na lokalnom nivou ograničeno. Istraživanje iz 2010. godine obavljeno u Ujedinjenom Kraljevstvu ukazuje na to da manje od jedne četvrtine lokalnih vlasti u toj državi članici ima strategiju za zaštitu djece od seksualnog iskorišćavanja.¹ Međutim, dostupna istraživanja i dokazi pokazuju da se seksualno iskorišćavanje djece **ne događa** samo u Ujedinjenom Kraljevstvu već i u svih 47 država članica Savjeta Evrope, iako metodi prikupljanja podataka nisu uvijek razvijeni u dovoljnoj mjeri da mogu da potkrijepe ovaj argument.

Cilj Kongresa je stoga da se promoviše kampanja JEDNO od PET i da se podigne svijest o Konvenciji iz Lanzarotea kod lokalnih i regionalnih vlasti kako bi se dovelo do oformljavanja

---

¹ Što se preduzima da se djeca i mladi zaštite od seksualnog iskorišćavanja? Jago et al, Oktobar 2011. godine.

lokalnih i regionalnih službi po mjeri djeteta, djeca zaštitila i spriječilo seksualno nasilje u zajednici.

Zato Kongres Savjeta Evrope snažno podstiče sve gradove i regione da se priključe kampanji JEDNO od PET priključivanjem **Paktu gradova i regiona za zaustavljanje seksualnog nasilja nad djecom.**

Što je zapravo Pakt gradova i regiona za zaustavljanje seksualnog nasilja nad djecom?

U sva četiri aspekta koja smo opisali djelovanje je poželjno, ili, bolje rečeno, neophodno. Kongres je pripremio spisak mogućih oblika djelovanja, od onih za koje su potrebna veoma mala ili nikakva sredstva, pa sve do onih za koje su potrebna značajna ulaganja kako bi se definisale konkretne strategije i uspostavile posebne strukture. Bez obzira na troškove, mjere za zaustavljanje seksualnog nasilja i zlostavljanja djece uvijek će se isplatiti jer su to ulaganja u zdravu zajednicu koja se temelji na poštovanju ljudskih prava.

Iako je krajnji cilj Kongresa da što više lokalnih i regionalnih izvršnih vlasti i skupština oformi koordinirane multi-disciplinarne strukture, procese i mehanizme za rješavanje problema seksualnog nasilja i zlostavljanja djece, u početnom periodu gradovi i regioni mogu da doprinesu, korak po korak, kampanji JEDNO od PET tako što će početi na mnogo skromnijem nivou, na primjer, podizanjem svijesti o kampanji putem poveznice koju će postaviti na svoju internet stranicu.

Kongres snažno podstiče lokalne i regionalne vlasti iz 47 država članica da prihvate *Pakt* i počnu da sprovode barem jednu od aktivnosti sa njegovog spiska sa ciljem da ostvare napredak u

borbi protiv seksualnog nasilja i zlostavljanja djece, dok će kao konačni cilj postaviti uspostavljanje koordiniranih multi-disciplinarnih struktura, procesa i mehanizama.

Što sve obuvata priključivanje Paktu?

Gradovi i regioni koji se priključe *Paktu* obavezaće se da će raditi na ostvarivanju cilja Kongresa da podigne svijest i da formira strukture koje su neophodne za rješavanje problema seksualnog nasilja i zlostavljanja djece i to kroz hitno sprovođenje radnji navedenih u ovom pamfletu ili nekih drugih aktivnosti koje će pomoći Kongresu da postigne svoj cilj.

Ko su najznačajniji partneri?

Savjet Evrope oformio je mrežu službenika ili fokalnih tačaka koje su imenovala vlade u 47 država članica. Ovi službenici mogu da daju savjet i pomognu lokalnim vlastima da udruže snage sa mnoštvom nevladinih organizacija i grupa civilnog društva koje već aktivno rade na ovoj kampanji. U nekoliko država članica osnovani su [Nacionalni timovi za kampanju](#). Oni koordiniraju i sprovode kampanju i mogu da pruže smjernice na regionalnom i opštinskom nivou. Opštine i regioni takođe mogu da sarađuju sa relevantnim ministarstvima na nacionalnom nivou.

Parlamentarna skupština Savjeta Evrope osnovala je [Mrežu kontakt osoba među parlamentarcima](#) koja će se baviti koordinacijom domaćeg, evropskog i međunarodnog parlamentarnog djelovanja u borbi protiv seksualnog nasilja nad djecom. Ova mreža, koja u ovom trenutku ima 49 članica,

olakšava razmjenu najboljih praksi u zakonodavnom i političkom djelovanju u svakoj državi članici.

Što je to pristup četiri aspekta?

Krajnji cilj lokalnih i regionalnih vlasti mora da bude da spriječe iskorišćavanje djece, a da bi to postigle moraju da odluče kako da na najbolji način vode organe iz javnog sektora da obezbijede da djeca i mladi budu zaštićeni i da imaju podršku. U isto vrijeme moraju aktivno raditi na krivičnom gonjenju počinitelaca ovih krivičnih djela. Lokalne i regionalne vlasti treba da usvoje pristup u četiri pravca i sa četiri aspekta - sprečavanje, zaštita, krivično gonjenje i učešće - da bi spriječili zlostavljanje, zaštitili žrtve, krivično gonili počinioce i obezbijedili puno učešće djece u čitavom procesu.

U dijelu materijala koji slijedi nalaze se informacije o tome kakve se aktivnosi moraju preduzimati, te o razlozima zbog kojih su one neophodne.

Četiri aspekta borbe protiv seksualnog zlostavljanja djece: Sprečavanje

Postoji niz preventivnih djelovanja koja se mogu preduzeti na lokalnom i regionalnom nivou da bi se spriječilo seksualno iskorišćavanje i zlostavljanje djece.

Podizanje svijesti

Lokalne i regionalne vlasti treba da uvedu programe za sprečavanje seksualnog zlostavljanja i nasilja nad djecom, a politike treba da podižu svijest djece, ljudi koji rade sa djecom, porodice, staratelja i opšte javnosti. Podizanje svijesti može da pomogne da dođe do društvenih promjena koje će biti povoljne za preventivne mjere.

Programi i strategije za prevenciju treba da obezbijede da svi zainteresovani subjekti dobiju adekvatnu, kvalitetnu i profesionalnu obuku kako bi se obezbijedo djelotvono i bezbjedno pružanje usluga. Zainteresovani subjekti su sva lica koja su redovno u kontaktu sa djecom - socijalni radnici, zdravstveni radnici, nastavnici (na svim nivoima, od predškolskog obrazovanja i vaspitanja do srednje škole), policajci, zaposleni u kulturnim, rekreativnim i sportskim kompleksima, crkvama, centrima za mlade, službenici za sprovođenje zakona, itd.

Kako rano otkrivanje djece koja su izložena riziku treba da bude dio svake strategije, potrebno je steći adekvatno znanje o pojavama seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja djece, te podići svijest o tome kako uočiti znake koji mogu da ukažu na seksualno nasilje, kao što su na primjer promjene u ponašanju.

Roditelji, porodice i staratelji treba takođe da nauče kako prepoznati pokazatelje seksualnog iskorišćavanja i zlostavljanja, radnje koje treba preduzeti i kojim redom, te kakav sve to uticaj može imati na djecu i porodice.

Prijedlog za djelovanje

- Stavite na vaše internet stranice poveznicu sa internet stranicom kampanje JEDNO od PET Savjeta Evrope.
- Organizujte informativne skupove u školama i centrima za mlade za djecu i zaposlene
- Distribuirajte osnovne činjenice i materijale sa informacijama i smjernicama
- Obezbijedite obuku za stručnjake na lokalnom i regionalnom nivou
- Organizujte rasprave i seminare za stručnu i širu javnost
- Koristite Evropsku nedjelju lokalne demokratije da biste skrenuli pažnju na ovo pitanje
- Sarađujte sa nevladinim organizacijama, medijima i privatnim sektorom

Takođe treba obezbijediti edukaciju o preventivnim mjerama kao što je praćenje onlajn prostora, a djeci treba pomoći da se zaštite, na primjer, tako što će prepoznati štetne sadržaje na Internetu ili neprikladne kontakte sa strancima koji od njih mogu tražiti da im otkriju lične podatke kako bi se zblížili sa njima (zavođenje ili *grooming*). Edukovati treba i roditelje, posebno o tome kako da prate i kontrolišu pristup svoje djece Internetu, dok djecu treba učiti o rizicima i opasnostima Interneta. Onlajn mehanizmi za zaštitu na internetu za djecu, roditelje, nastavike i porodice mogu se osmisliti u saradnji sa nevladinim organizacijama ili drugim organizacijama, ili se mogu koristiti postojeći mehanizmi za podizanje svijesti.

Prijedlog za djelovanje

- Obezbijedite da se lako može pronaći više nacionalnih i evropskih telefonskih linija za pomoć djeci
- Napravite direktnu poveznicu na internet stranici gradova i regiona sa mjestom gdje se u kratkom roku može dobiti pomoć i savjet
- Osmislite i svoj školskoj djeci distribuirajte male i lake memorijske kartice na kojima će biti korisni brojevi i adrese
- Pripremite magnete za frižider za svako domaćinstvo sa važnim brojevima i adresama
- U područjima u kojima djeca često borave istaknite postere sa informacijama gdje se može potražiti pomoć
- Obezbijedite školama i klubovima za mlade edukativne materijale po mjeri djeteta.
- Distribuirajte činjenice ili kratke materijale o bezbjednom ponašanju na Internetu
- Olakšajte prijavljivanje nezakonitih aktivnosti na Internetu

Djelovanja u oblasti podizanja svijesti takođe treba fokusirati na opštu javnost koja treba da dobije informacije o ovim pojavama i o preventivnim mjerama koje se mogu preuzeti.

Jedan od načina na koji se ovo može postići jeste da se na Internet stranicu gradova i regiona postavi poveznica do stranice kampanje JEDNO od PET Savjeta Evrope. Nacionalne i evropske telefonske linije za pomoć mogu se promovisati na lokalnom nivou.

Edukativni materijali i materijali za podizanje svijesti

Savjet Evrope pripremio je materijale koji imaju za cilj da se poveća razumijevanje problema seksualnog nasilja i zlostavljanja djece i da se promovišu poruke kampanje. Materijal je osmišljen tako da ga mogu koristiti donosioci odluka, grupe za zastupanje i stručnjaci koji rade sa djecom i za djecu. Posebni materijali za podizanje svijesti, prevedeni na 36 evropskih jezika osmišljeni su sa ciljem da se roditelji i djeca osnaže za sprečavanje seksualnog nasilja i da o njemu izvještavaju (www.underwearrule.org). Lokalne i regionalne vlasti treba da odštampaju i distribuiraju materijale iz kampanje JEDNO od PET u školama, jaslicama i drugim ustanovama koje rade sa djecom (klubovi mladih, udruženja mladih kao što su izviđači i sl.) (Kontakt: 1in5@coe.int).

Edukacija djece

Učenjem o seksualnom zlostavljanju i nasilju, uključujući različite vrste nasilja i rizične situacije, djeca razvijaju znanje i vještine da donose svjesne, bezbjedne i zdrave odluke kojima se izbjegava rizik seksualnog iskorišćavanja i zlostavljanja, a na taj način razvijaju zdravi i pozitivni odnosi.

I na nivou osnovne i na nivou srednje škole treba koristiti djelotvorne edukativne materijale koji su prilagođeni uzrastu, specifičnim potrebama i senzibilitetu djece, a uključuju kulturološki prilagođene informacije na jeziku koji je po mjeri djeteta. Djeca tako dobijaju poruku o tome što je seksualno nasilje i kako ga prepoznati, čime se pomaže prevencija kroz

promovisanje bezbjednih praksi. Treba uključiti i informacije o novim komunikacionim tehnologijama i rizicima koji su uključeni u ponašanje na internetu i o tome kako prijaviti nezakonite sadržaje koji se tu mogu pojaviti.

Sve obrazovne i informativne kampanje treba da sadrže upućivanje na izvore savjeta i podrške, na primjer evropske i nacionalne brojeve posebno određenih telefonskih linija koji rade i van redovnog radnog vremena, da bi djeca znala kome da se obrate. Male memorijske kartice koje su lake za nošenje, privjesci za ključeve ili maske za mobilne telefone sa korisnim brojevima i adresama mogu se distribuirati svoj školskoj djeci kako bi im bili pri ruci, u školskoj torbi. Lokalne i regionalne vlasti mogu da naprave magnete za frižider sa tim informacijama kako bi obezbijedile lak pristup ovim informacijama za svako dijete u svakom domaćinstvu. Lokalne i regionalne vlasti treba da obezbijede da se informacije i pomoć mogu lako dobiti, te da postoji jasno vidljiva poveznica na internet stranicama grada/regiona koja u jednom koraku vodi djecu do pomoći i savjeta. Informacije o tome gdje poći i kome se obratiti treba da budu istaknute na svim mjestima gdje djeca često borave: u školama, igraonicama, centrima za mlade, domovima zdravlja, bibliotekama, urgentnim i hitnim službama, klinikama za seksualno zdravlje, internet stranicama lokalnih vlasti, u crkvama, itd.

Partneri u preventivom djelovanju

Konvencija iz Lanzarotea podstiče vlasti da osnuju nezavisne institucije za promovisanje i zaštitu dječjih prava. Ona takođe ukazuje na to da je potrebno postaviti lice ili organ koji će raditi na podizanju svijesti javnosti o seksualnom iskorišćavanju i zlostavljanju djece kao što je Dječji ombudsman, Dječji

zastupnik ili Komesar za dječja prava. To se može uraditi na lokalnom i/ili regionalnom nivou

Mnoge organizacije i udruženja - na međunarodnom, evropskom, nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou - veoma su aktivne u borbi protiv seksualnog nasilja i zlostavljanja djece. Mnoge od njih pripremile su informativne dokumente i materijale za podizanje svijesti koji mogu imati široku distribuciju. Nacionalna udruženja lokalnih i regionalnih vlasti i same vlasti treba da rade sa ovim organizacijama da bi se obezbijedilo da ti materijali imaju što širu upotrebu.

Prijedlog za djelovanje

- Postavite osobu ili tijelo na lokalnom/regionalnom nivou koja će podizati svijest o seksualnom nasilju i zlostavljanju djece.
- Radite sa civilnim društvom na prikupljanju informacija o posebnim situacijama na lokalnom nivou koje će se koristiti za izradu politika i djelovanja.
- Sarađujte sa medijima
- Sarađujte sa drugima van granica grada

Seksualno iskorišćavanje i zlostavljanje djece poznato je kao skriveni zločin, pošto je djetetu koje je žrtva obično izuzetno teško da o njemu govori. Uz nedostatak standardizovanih metoda za prikupljanje uporedivih podataka, to znači da je jako teško dobiti jasnu sliku o dimenzijama ovog problema. Važno je da lokalne i/ili regionalne vlasti uspostave mehanizme za prikupljanje podataka da bi na svojoj

teritoriji mogli da prate i ocjenjuju situaciju u ovoj oblasti. Zahvaljujući prikupljanju podataka, vlasti mogu da ocjene rizike, dimenzije i prirodu seksualnog iskorišćavanja djece na njihovoj teritoriji i da formiraju svjestan odgovor.

Organizacije civilnog društva mogu da rade sa lokalnim i regionalnim vlastima na projektima i programima koji imaju za cilj sprečavanje ovih neželjenih pojava i zaštitu djece, a to može i privatni sektor, naročito sektor informacionih i komunikacionih tehnologija, te mediji. Saradnja na regionalnom nivou može da bude djelotvorna u pronalaženju počinitelja koji funkcionišu u više gradova, kada je, na primjer, riječ o trgovini djecom.

Prijedlog za djelovanje

- Ustanovite multisektorske, multidisciplinarne centre prilagođene djeci
- Uvedite obavezu izvještavanja na lokalnom/regionalnom nivou
- Objavite nacionalne i evropske telefonske linije ili internet kontakte za pomoć
- Dajte jasne smjernice za izvještavanje svim stručnjacima koji rade sa djecom

Četiri aspekta borbe protiv seksualnog zlostavljanja djece: Zaštita

Kao nivo vlasti koji je najbliži djeci žrtvama seksualnog iskorišćavanja i zlostavljanja, lokalne i regionalne vlasti najbolje su pozicionirane da ustanove strukture koje utiču na sve subjekte u lancu staranja i da obezbijede da se djeci pruža najbolja moguća podrška i pomoć. One takođe imaju dužnost da služe ne samo potrebama djece žrtava, već i sistemu porodice i zajednici u cjelini. Lokalne i regionalne vlasti treba da promovišu multi-sektorski pristup i da osmisle koordinirane multi-disciplinarne strukture, procese i mehanizme za rad na rješavanju problema seksualnog nasilja nad djecom.

Multi-disciplinarni centri

Gradovi i regioni treba da usvoje holistički, integrisani pristup baziran na multi-sektorskoj strategiji i da ustanove

specijalizovane, posebno fokusirane organe sa jasno definisanim ulogama i odgovornostima u kojima su okupljene sve lokalne službe uključene u zaštitu djece i rad na njihovoj dobrobiti. Treba donositi lokalne strategije zaštite koje će sadržavati posebne lokalne procedure i sisteme.

U većini evropskih zemalja, odgovornost za rad na rješavanju problema seksualnog zlostavljanja djece leži u rukama velikog broja različitih organa i svi oni se uključuju u istragu u svakom predmetu. Djete zato mora da ponavlja svoj iskaz više puta što dovodi do reviktimizacije koja može da bude štetnija i od samog zlostavljanja o kome moraju toliko puta govoriti. Konvencija iz Lanzarotea promovira osnivanje multisektorskih, multidisciplinarnih centara kod kojih se sve obavlja na jednom mjestu i gdje sve stručne službe koje su uključene u istragu predmeta zlostavljanja djeteta - službe za socijalno staranje, službe zdravstvene zaštite, organi za sprovođenje zakona, sudske vlasti, itd. - rade pod jednim krovom da bi se obezbijedilo da djeca koja su žrtve seksualnog nasilja ne budu podvrgnuta daljem zlostavljanju (koncept domova po mjeri djeteta). Važno je da djeca imaju gdje da odu da se nekome povjere slobodno i pouzdano, i da se osjećaju bezbjedno. Ovi centri omogućavaju sljedeće: djeca mogu da se saslušaju i medicinski ispituju za svrhe sudskog postupka, može se sveobuhvatno procijeniti njihovo stanje i oni mogu da dobiju relevantne terapijske usluge odgovarajućih stručnjaka, a da u isto vrijeme izbjegnju da više puta budu saslušavana, ponavljaju svoju priču i budu reviktimizirana.

Više djece bi se moglo zaštititi ako bi se uvela obaveza da se prijavi svaka sumnja, s tim da se time ne krše postojeća pravila povjerljivosti ili povjerenje djeteta. Svim stručnjacima koji rade sa djecom treba dati jasne smjernice o tome da svoje bojazni upute odgovarajućim organima. Lokalne i regionalne vlasti

tada moraju da obave ispitivanje da utvrde da li ima osnovane sumnje da je došlo do zlostavljanja. Svi subjekti u ovoj oblasti treba da budu svjesni zaštite i prava djece, kao i značaja da se na prvo mjesto stavlja najbolji interes djeteta.

Kada na nivou države ne postoje telefonske i druge linije koje pružaju djeci lak pristup savjetima i mogućnost da ih dobiju anonimno, takve usluge treba uspostaviti na lokalnom/regionalnom nivou.

Partneri u zaštiti

Nevladine organizacije i druge organizacije civilnog društva važni su partneri, naročito oni uključeni u pružanje pomoći žrtvama.

Četiri aspekta borbe protiv seksualnog zlostavljanja djece: Krivično gonjenje

Konvencijom iz Lanzarotea inkriminiše se niz djela i iako se postupci za istragu i krivično gonjenje počinitelaca uglavnom definišu u krivičnom zakonodavstvu na nivou države, lokalne i regionalne vlasti igraju određenu ulogu i u ovoj oblasti. U sim radnjama u ovoj fazi, uključujući i tokom istrage i sudskih postupaka, interes djeteta, prava i posebno osjetljive tačke moraju biti od najvećeg značaja.

Pomoć žrtvama

Vlasti treba da obezbjede, između ostalog i u saradnji sa nevladinim organizacijama, da se preduzmu određene mjere kao što je pružanje besplatne pomoći tokom sudskih postupaka, savjeti roditeljima i braći i sestrama žrtava, i terapijska pomoć.

Rad sa počiniocima

Lokalne i regionalne vlasti mogu da obezbijede da se pruže odgovarajuće usluge podrške, naročito sa ciljem da se izbjegne da počinioci ponovo počine ista krivična djela. One mogu da obezbijede i da počinioci dobiju informacije o svojim pravima i usluge koje su im na raspolaganju.

Četiri aspekta borbe protiv seksualnog zlostavljanja djece: Učešće

Savjet Evrope vjeruje da pravo svake osobe da bude saslušana i ozbiljno shvaćena predstavlja temelj za ljudsko dostojanstvo i zdrav razvoj svakog djeteta i mlade osobe. Svu djecu i mlade treba slušati i dati odgovarajuću težinu njihovim stavovima u skladu sa njihovim godinama i zrelošću. To je važno da bi se na djelotvoran način poštovalo njihovo pravo da od najvećeg značaja u svim pitanjima koja se njih tiču na prvom mjestu bude njihov interes i da se oni zaštite od nasilja, zlostavljanja, zanemarivanja i lošeg postupanja.² Sve radnje lokalnih i regionalnih vlasti treba da se rukovode ovim principom.

Koje konkretne radnje se mogu preduzeti na regionalnom nivou?

Iako će mnoge mjere koje zagovara Konvencija iz Lanzarotea morati da budu prenesene u krivične i građanske zakone, što je obično dužnost države, neka ključna pitanja u oblasti zaštite djeteta mogu da dođu i u nadležnost regiona, kao što je regulisanje i organizacija socijalne pomoći, socijalne i

---

² Preporuka CM/Rec(2012)2 Komiteta ministara državama članicama o učešću djece i mladih do 18 godina starosti.

zdravstvene službe i usvajanje posebnih mjera i struktura da se spriječe seksualno iskorišćavanje i zlostavljanje i da se djeca zaštite od njih. Regionalne vlasti i parlamenti treba da istraže koje mjere, zakonodavne i upravne, oni sa svoje strane mogu da preduzmu da bi implementirali odredbe Konvencije iz Lanzarotea.

Kako će ovaj Pakt funkcionisati u praksi?

Lokalni i regionalni izabrani predstavnici pozivaju se da o Paktu obavještavaju svoje kolege i organe koji su u njihovim gradovima i regionima odgovorni za zdravlje, dobrobit i bezbjednost djece, kako bi i oni sprovodili kampanju za realizaciju inicijativa koje se u njoj predlažu.

Internet "platforma" za registrovanje podrške Paktu

Izabrani predstavnici lokalnih i regionalnih vlasti mogu da se registruju na "platformi Pakta" koju vodi Kongres (www.coe.int/congress-pact). Gradovi i regioni koji žele da sprovedu pakt ili su već pokrenuli inicijative takođe se pozivaju da se registruju.

Na ovoj platformi svako će imati mogućnost da pruža informacije o novim inicijativama i strukturama, i postojećim mjerama, a moći će i da ažurira podatke kadgod se sprovede neka nova aktivnost. Ove informacije omogućiće da se napredak kampanje JEDNO od PET mjeri na lokalnom i regionalnom nivou.

Podsjetnik za djelovanje lokalnih i regionalnih vlasti

Sprečavanje

- Stavite na vaše internet stranice poveznicu sa internet stranicom kampanje JEDNO od PET Savjeta Evrope.
- Organizujte informativne skupove u školama i centrima za mlade za djecu i zaposlene
- Distribuirajte osnovne činjenice i materijale sa informacijama i smjernicama
- Obezbijedite obuku za stručnjake na lokalnom i regionalnom nivou
- Organizujte rasprave i seminare za stručnu i širu javnost
- Koristite Evropsku nedjelju lokalne demokratije da biste skrenuli pažnju na ovo pitanje
- Sarađujte sa nevladinim organizacijama, medijima i privatnim sektorom.
- Postavite osobu ili tijelo na lokalnom/regionalnom nivou koja će podizati svijest o seksualnom nasilju i zlostavljanju djece.
- Radite sa civilnim društvom na prikupljanju informacija o posebnim situacijama na lokalnom nivou koje će se koristiti za izradu politika i djelovanja.
- Sarađujte sa drugima van granica grada
- Promovišite nacionalne i evropske telefonske linije za pomoć djeci
- Napravite direktnu poveznicu na internet stranici gradova i regiona sa mjestom gdje se u kratkom roku može dobiti pomoć i savjet
- Osmislite i svoj školskoj djeci distribuirajte male i lake memorijske kartice na kojima će biti korisni brojevi i adrese
- Pripremite magnete za frižider sa važnim brojevima za svako domaćinstvo

- Na mjestima gdje djeca često borave istaknite postere sa informacijama o tome kome da se obrate
- Obezbijedite školama i klubovima za mlade edukativne materijale po mjeri djeteta.
- Distribuirajte činjenice ili kratke materijale o bezbjednom ponašanju na Internetu
- Olakšajte prijavljivanje nezakovitih aktivnosti na Internetu

Zaštita

- Ustanovite multisektorske, multidisciplinarne centre prilagođene djeci
- Uvedite obavezu izvještavanja na lokalnom/regionalnom nivou
- Promovišite jasne smjernice za izvještavanje svim stručnjacima koji rade sa djecom

Dokumenti i Internet izvori

- [Kampanja JEDNO od PET Savjeta Evrope za zaustavljanje seksualnog nasilja nad djecom](#)
- [Konvencija Savjeta Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja](#)
- [Strategija Savjeta Evrope o pravima djeteta 2012-2015](#)
- [Konvencija Savjeta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima](#)
- [Konvencija o računarskom kriminalu](#)
- [Evropska konvencija o ostvarivanju dječjih prava](#)
- [Smjernice Komiteta ministara Savjeta Evrope o pravosuđu po mjeri djeteta](#)
- [Preporuka o participaciji djece i mladih ljudi do 18 godina starosti](#)
- [Otkrijte dječja prava!](#)
- [Podignimo ruku protiv fizičkog kažnjavanja djece!](#)
- [Wild Web Woods](#)

